

Sosyal Ve Ekonomik Açidan Fütüvvet İle İlgili Yazma Eserler Bibliyografyası

Mahmut Esat Harmancı*

Kenan Göçer*

Özet

Fütüvvet, İslam tasavvufunun kurumsallaşma sürecinde bir zühd arayışı olarak ortaya çıkmış, melâmet meşrebi içerisinde sosyal ve ekonomik bir kurumsallaşmaya neden olmuş, zaman zaman tasavvuf şubeleri içerisinde zaman zaman da tasavvufa bir tepki hareketi olarak işlev görmüştür. Tasavvuf içerisinde melâmet ve kalenderilik meşrepleri olarak varlığını sürdürürken, değerler bağlamında da bir öğretiyi yaşatmak üzere önemli bir işlev görmüştür. Bu kavram, Mısır'dan Anadolu'ya kadar yayılarak bir süre sonra sadece esnaf teşekkülünün âdâb ve erkânına ilişkin bir ahlâk öğretisine dönüşmüştür. Ahilik kurumu, esnaf sınıfının işleyişi açısından Anadolu'ya özgü bir uygulama modeli geliştirmiştir. Bu yapı, İslam ekonomisi çalışmaları için de bir başvuru kaynağı niteliği taşımaktadır. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda, tür ve yazar eksikli bir dikkat gözetilmiş, kütüphanelerde bulunan yazmalar üzerinde kapsamlı bir kaynakça derlemesi yapılmamıştır. Bu çalışmada, en başından itibaren bir esnaf teşekkülü (lonca) olarak da bilinen ahilik kurumuna kaynaklık edecek olan Arap harfli yazma eserlerin bibliyografyası ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede veri tabanları, "fütüvvet, uhuvvet, melamet ve ahilik" kavramları üzerinde araştırma yapan bilim insanlarının eserleri incelenmiştir. Eserler, "yazarı bilinenler" ve "yazarı belli olmayanlar" olarak iki grupta listelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyo-ekonomik kurum, Arap Harfli Yazmalar, Fütüvvet, Ahilik, Melamet, Bibliyografya.

* Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Eski Türk Ed., esat@kocaeli.edu.tr

* Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Kaynarca Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu, kenangocer@sakarya.edu.tr

A Bibliography of Manuscripts about the Futuwwa Socially and Economically

Abstract

Futuwwa emerged as a pursuit of ascetic in the process of institutionalization of Islamic Sufism led to the social and economic institution in condemnation disposition and also function sometimes in Sufi branch and sometimes as a reaction movement to the Sufism. On the one hand it maintained a presence in the condemnation and Qalandariyya disposition of Sufism, on the other hand it had an important function to live a doctrine in the context of values. This concept changed into a moral doctrine with regard to the rules and conventions of trades organization after a while thereby spread from Egypt to Anatolia. Akhi organization has developed a application model being intrinsic to Anatolia in terms of the functioning of the trades class. This organization is also seen as reference guide into the works of Islamic economics. In studies, a comprehensive bibliography has not been on the manuscripts in the library, an approach has been demonstrated on the type and writer. In this study have been tried to uncover bibliography of manuscripts written with the Arabic letters which will resource to the Akhism institution known as trades organization. In this context, the manuscripts of the scientists researching on concepts like "generosity, brotherhood, condemnation and Akhism" were examined. Manuscripts are listed in the two groups as "known author" and "unknown author".

Keywords: Socio-economic institution, Arabic-letter handscripts, futuwwa, akhism condemnation, bibliyography.

Jel Codes: A13, N95

Giriş

Fütüvvet, genç, yiğit, civanmert, delikanlı ve cömert anlamlarına gelen fetâdan türetilmiş Arapça bir kelime olup Kurân'da fetâ, fitye ve fityân şeklinde “genç, delikanlı” manasına, birtakım fazilet vasıfları ile belirginleşen kişilere işaret etmeyip sözlük anlamıyla kullanılmıştır (Kurân, 12/30, 36, 41, 62). Fetâ kelimesinin terimleşmesinden sonra müfessirler; put kıran, arzularına karşı koyabilen veya gördükleri baskıya rağmen inançlarını koruyan ve bu uğurda hicret edebilen, var olanı karşılıksız veren, eziyeti önleyen, şekaveti terk eden kişiler anlamında kullanmaya başlamış ve bundan dolayı da sûfiler tarafından bir tasavvuf terimi olarak kültüre kazandırılmıştır (Sülemî 1950: 32; Kurtubî 1998: 550; Bolat 2003: 257, Harmancı 2011: 118).

Fetâ kavramının ortaya çıktığı konusunda kesin bir hükme varılmamakla birlikte İslam öncesi Arap toplumunda kullanılmaya başlandığı anlaşılmaktadır. Kavram, zaman içerisinde önemli anlam çeşitliliği kazanmış ve terimleşme sürecini klasik evresinde tamamlamıştır. Bu değişim sonucunda, din ve tasavvuf dışı bir anlama sahip olan feta kelimesi, zamanla dini ve tasavvufî bir anlam ifade ederek bir teşkilatın adı olma sürecinde terimleşmiştir.

Fütüvvet kavramı etrafında şekillenen bir zümre hareketinin teşkilatlanması ve ortadan kalkmasına kadar geçen süreçte farklı yapılarla anıldığını görmekteyiz. Fetâ ya da fütüvvet, öncelikle Cahiliye fetâsıyla bağlantılı bir şekilde İslam'ın ilk yüzyılında belirmeye başlayan sosyal bir kavramdır. İkinci olarak dokuzuncu yüzyılda sosyal bir yapı biçiminde, gençler arası toplumsal, ekonomik ve siyasal bir kuruma dönüşen, Abbâsîlerin son döneminde (1179-1225) kurumsallaşan bir teşkilattır. Üçüncüsü, yine dokuzuncu yüzyılda artık bireysel yaşayış biçiminden kurumsallaşmaya evrilen tasavvuf hareketine paralel olarak sûfilikle iç içe geçen tasavvufî bir doktrindir. Son aşama olarak da esnaf tabakasıyla bütünleşerek yine bir tasavvuf kurumu

özelliğini büyük ölçüde koruyan, meslektaşlar zümresi niteliğindeki Ahilik fütüvvetinden bahsediyoruz (Bolat 2003: 257-258).

Ahilik ya da uhuvvetli ticaret düzeninde fütüvvet ruhu, ilk olarak Hz. Âdem'den başlayarak Hz. Muhammed'e kadar bütün peygamberlerin ve sahabenin vasıfları ile ilişkilendirilen meslek ahlakı üzerinden inşa edilir. Bu üstün vasıfların her biri bir peygambere yaraşır bir alem kabul edilir. Buna göre; Âdem'in özür dileyiciliği, Nuh'un dayanıklılığı, İbrahim'in vefası, İsmail'in sadâkati, Musa'nın ihlâsı, Eyyub'un sabrı, Davud'un ağlaması, Muhammed'in cömertliği, Ebu Bekir'in inceliği, Ömer'in cesareti, Osman'ın hayâsı ve Ali'nin ilmi ile ilişkilendirilir ve özendirilir. Fütüvvetin meslek ahlakı ile dini hayatı bütünleştirme görevi, tasavvuf kurumunun sahip olduğu etki üzerinden yürütülür. Hicrî üçüncü ve dördüncü asırdan itibaren tasavvufi fütüvvetin oluşmasından sonra bu ticarî meşrebin sûfi karakteri ağır basmaya başlamış ve tasavvuftakine benzer bir kurumsallaşma uhuvvet ya da âhilik düzeninde de kendini göstermiştir (Harmancı 2011: 118).

Yukarıda da belirtildiği üzere fetâ anlayışı, İslam'ın ilk yıllarında daha çok Hz. Ali'nin şahsında toplanmış olan ahlakî vasıflar, İslamî bir kisve içerisinde Abbâsîler döneminde bir teşkilat haline dönüşerek varlığını devam ettirmiştir. Fütüvvetin siyaset kurumu ile ilk ciddi karşılaşması Abbâsîler döneminde olmuştur. İktidarın zayıfladığı dönemlerde, devletin düzenini zora sokabilecek fütüvvet birlikleri Abbâsî halifesi Nâsır Lidînillâh tarafından düzenli bir teşkilat haline getirilerek kontrol altına alınmaya başlanmıştır. Nâsır'ın kendisi de fütüvvet erkanı üzere elbise giymiş ve merasimle teşkilata dâhil olmuştur. Nâsır, fütüvvet kurumunu İmâmiyye mezhebine göre on iki imamda olduğu gibi on iki kola bölmüş ve bu kolların her birine bir tayin edip kendisine bağlamıştır.

Bundan sonra da asıl amacını gerçekleştirmek için diğer Müslüman hükümdarları teşkilata davet etmiş, bu yolla çok sayıda hükümdarı kendisine bağlamıştır. Bu girişimler sonucunda, Mısır, Suriye ve Anadolu'daki fütüvvet

ocakları Nâsır'ı imam olarak kabul etmiştir. Anadolu hükümdarı İzzettin Keykavus ve Alâeddin Keykubad da gönderilen kâse ve şalvar ile bu teşkilata intisap etmiştir. Bu durum, Anadolu fütüvvetinin de tasavvufla birlikte ve onunla ilişkili olarak kurumsallaştığını ve kadı, müderris, muhtelif tarikatlara mensup şeyhler ve büyük tacirlerin katılımıyla toplumsal kıymetinin yükseldiğini göstermektedir. Bu süreç, fütüvveti kendi içinde tüzüğü olan kurumsal bir yapıya dönüştürmüştür (Bolat 2003: 262-263).

Fütüvvetin tasavvufla ilişkisi, elbette Halife Nâsır'ın bir sûfi aracılığı ile fütüvvet teşkilatına girmiş olması ile sınırlı değildir. Uhuvet veya fütüvvet ile tasavvuf kurumu, bu alanda söz söyleyenler tarafından hiçbir zaman farklı kavram ya da terimler olarak anlaşılmamıştır. Anadolu fütüvvetinin kökenleri konusunda zamanla yaşanan anlamsal ayrışmanın egemen ideoloji ile bağlantılı olduğunu söylemeliyiz. Bu kavramları, ahî kelimesinin Türkçe ya da Arapça kökenli oluşu üzerinden anlamaya çalışmak, fütüvvet ve melâmet doktrinlerini ve Anadolu dışında da hüküm süren melâmî havayı görmezden gelmek olur. Meseleyi Bâtînilik, melâmîlik, eski Türk gelenekleri ve Bizans loncalarının kalıntıları ile çeşitlendirmek de en hafif tabirle kolaycılık olur.

Bu bağlamda, üzerinde durulması gereken en kapsayıcı kavram olarak melâmîlik karşımızda durmaktadır. Fütüvvetin veya uhuvetin yani ahîliğin ve doğal olarak tasavvufun doğru anlaşılabilmesi için öncelikle melâmîlik doğru olarak anlaşılmalıdır. Türklerin karşılaştığı İslam'ın karakteri büyük ölçüde Horasan çevresinde oluşan tasavvuf meşrebi ile şekillenen bir yapı arz etmekte idi. Melamet meşrepli tasavvuf ile şekillenen bu yeni din, üç yüz yıl sürecek göç ile Anadolu'nun çeşitli yerlerine de dağılmıştır. Bağdat ekolünün ve Mısır'daki fütüvvetin zaman zaman yağmacı fütüvvet grupları sebebiyle melâmet doktrininin dışına çıktığı da görülmektedir. Fakat her ne kadar tam olarak teşkilatlı bir yapıdan henüz söz edilmese de genel olarak Horasan bölgesindeki fütüvvet, "zühd" odağında varlığını sürdürmüştür (Harmancı 2011: 120).

Tasavvufun varlık sebebi olan zühd, her zaman dinamik bir ruh halinde bu düzenin özünde yer alır. Melâmet ya da fütüvvet tarikatlı tasavvuftaki şekilci sūfiliğe bir tepki hareketi olarak ortaya çıktı. Zühd bağlamında önceki sūfilerden farklı düşünmeyen melametiler, bütün şekle ait göstergeleri terk ederek özde oluşan her türlü manevî meziyetleri saklamaya ve gizlemeye özen göstermişler, kınanacak bir görünüme karşı da abartılı şekilde imkan hazırlamaya çalışmışlardır. Bu zümre, yaşamaya çalıştıkları bu yeni sūfi hayatına lev m kelimesinin geçtiği Kur'an âyetini dayanak göstermiş, kınayanların kınamasına aldırış etmeme, dahası kınayanların dikkatini üzerinde toplama düsturu ile hareket etmişlerdir. Melamî, her zaman nefsin doğruluk kendisini ele geçirmesine imkan vermeyecek bir süreci dinamik tutmayı esas kabul etmiştir (Harmancı 2011: 120).

Melâmî diye kime derlerdi, sorusunun cevabı, yiğitliğin tanımı ile karşılanmıştır. “İyiliğini değil, fakat kusurunu ve kötülüğünü açığa vurmak cesaretini gösteren yiğit insanlara” melâmî denmektedir. “Bütün ömrünü iyilik ve güzellik içinde yaşadığı halde bütün iyiliklerini, bütün meziyetlerini, bütün başarılarını unutarak ve hiçe sayarak en küçük kusurunu en büyük hazla teşhir eden ve o kusuru herkesin gözüne sokarak herkes tarafından kınanmayı cana minnet bilen adam melâmîdir.” (Sülemî 1950: 15) Bu kimselerin gözünde en büyük kusur, yapılan iyilikle övünmektir. Çünkü hüner iyilik yapmak değil kötülükle savaşımdır.

Melâmetinin ibadetini, takvasını, zühdünü veya ilmini açığa çıkarmaması gerekir. Onun için melâmî, ihlastan bahsedeceğine daha fazla onun zıddı olan riyâ aleyhine söz söyler; fazilet ve kemâlden bahsedeceğine kötülükleri zemetmeyi tercih eder, nefsini doğrultacak ve yola getirecek işlerle meşgul olmaktan ziyade nefsini itham ve tahkir etmekle, onun bütün arzularına karşı gelmekle meşgul olur (Sülemî 1950: 19). Kur'an'da, “Onlar Allah uğrunda savaşır ve kınayanların kınamasına aldırış etmezler.” (Kur'an, 5/54) şeklinde tarif edilen kimseler, kâfirlere karşı şanlı, şerefli ve zorlu

kimseler iken din yolundaki savaşta da lehte ve aleyhte söylenenlere aldırış etmeme düsturu ile hareket ederler.

Melâmet, fütüvvet yani yiğitlik üzerinden ele alınırken beden ve bilek gücü ile sergilenen bir yiğitlik değil, manevî meselelerde ortaya konan bir duruş karşılığı tarif edilmeye çalışılır. Melâmilerdeki kınama, dünyayı levmetmek de değildir. Nişâburlu Ebû Hafs, o yıllarda kendini tanımlarken şöyle diyordu: “Sizin yolunuzca gizlenmesi gerekenleri açıklıyorsunuz. Bundan böyle bizimle oturmayın ve bizimle arkadaşlık etmeyin.” (Sülemî 1950: 21)

Melâmeti, Allah ile kul arasındaki her şeyin, başkalarından saklanması gerken bir sır olduğuna inanır. Sırları açığa çıkarmamak, övülmeye yaraşan hallerini belli etmek sebebiyle gurura kapılmamak için halkın kınayacağı hareketleri yapmaktan çekinmezler. İbn Arabî, melâmileri hak erenlerin en başında sayar. Arabî’ye göre sûfi ile melâmî arasındaki fark, melâmî’nin Allah’ın sırrını saklamaya dikkat etmesi ve davasının olmamasıdır. O, Hz. Muhammed’i de melâmî sayar, çünkü ona göre melâmîlik “*Kâbe kavseyn*” yani “*iki ok arası kadar yakınlık*” makamıdır. Ona göre, Allah yolunu tutanlar; âbidler, sûfiler ve melâmîlerdir ve fütüvvet ve ahlak mevkiini melâmîden başka kazanan yoktur (Sülemî 1950: 22-25).

Görüldüğü üzere, fütüvvetin yani yiğitliğin sorgulandığı ilk yıllarda tasavvuf belirmeye başlamış ve/ya fütüvvet tasavvufi bir niteliğe bürünmüştür. İlk mutasavvıflar, aynı zamanda ilk fütüvvet ehlidir. O yıllarda sûfi ya da melâmîyi karşılayan *fütüvvet* şöyle tanımlanmaktaydı: Ahvazlı Ali, “Fütüvvetin esası, kendini tek faziletli görmektir.” derken Kuşeyrî, yiğitliği şöyle tanımlar: “Fütüvvet putu kırmaktır. Her insanın putu da kendi nefsidir. Her kim hevâ ve hevesine karşı gelirse hakikatte fütüvvet sahibi olur.” (Sülemî 1950: 32) Ebû Hafs, fetâları ve melâmîleri “nefisleri hesabına hiçbir tehlikeden ürkmeyen erkek adamlar” olarak tarif eder (Sülemî 1950: 34).

Hamdün-ı Kassâr ile ona bağlı yiğitleri arasındaki ilişki şöyle anlatılır: “*Birgün Nişâbur’un bir semtinde dolaşıyordum. Yiğitlikle tanınmış Ayyâr*

Nûh ile karşılaştım ve sordum: Fütüvvet nedir? O da hangi fütüvvet, dedi; seninki mi, benimki mi? İkisini de anlat, dedim. O da şu sözleri söyledi: Ben esvabı çıkarır, hırka giyer, sûfi olmayı umarak bu elbiseye yaraşır işler başarır ve Allah'tan utanmak dolayısı ile her türlü suçtan çekinirim. Sen ise herkes hizmetine koşmasın ve sana aldanmasın diye hırkayı çıkarırsın. Benim fütüvvetim şeriatin dış yüzüne uymakta, senin fütüvvetin ise kalbin sesini dinlemektedir." (Sülemî 1950: 48). Sülemî'ye göre melâmîler, gerçek İslam zâhitlerinin fütüvvet erbabıdır. Yiğitliği, bütün iç ve dış özellikleri ile başkalarından çok fazla onlar yaşatmışlardır. Cüneyd insaf etmiş olsaydı "fütüvvet Şam'dadır, din Irak'tadır, gerçeklik Horasan'dadır." demekle kalmaz, fütüvvet de gerçeklik de Horasan'dadır, derdi (Sülemî 1950: 36).

1. Ahîlik

Fütüvvet, melamet ya da uhuvvet kavramları ile karşımıza çıkan bu zühd yolu, Anadolu'da bir meslek teşkilatının ahlak ve adab eksenli öğretilerine dönüşmesi hayli zaman almıştır. Anadolu'da, 13. yüzyıl gibi görülmeye başlayan ve Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda önemli bir işlevi olan "ahîlik", sosyal ve ekonomik yönleri olan bir kurumdur. Arapça "kardeşim" anlamındaki *ahî* kelimesinden gelen bu adın, Türkçe'deki "ak(h)ı"dan (cömert) türetildiğini ileri sürenler de yok değildir. Kuran ve Hz. Peygamber'in sünnetine dayandırılan ilkeleriyle İslâmî düşünüşe doğrudan bağlı olan Ahîlik, tasavvufta önemli bir karşılığı bulunan "uhuvvet"i hatırlattığı için kolayca kabul görmüş ve Anadolu'da yaygınlık kazanmıştır.

Ahîliğin, Anadolu'da kurulum yayılmasında fütüvvet (gençlik) örgütlenmesinin devamı olmasının payı büyüktür. Fütüvvet, Arap geleneğinde kahramanlık, misafirperverlik, cömertlik, mertlik, delikanlılık, yiğitlik, fedakârlık gibi anlamlar taşıyan bir kavramdır. Fütüvvetnâmelerde geçen özellikler dikkate alındığında "fetâ" kavramının ideal bir insan tipini içerdiği belirtilebilir.

Anadolu'da Ahiliğin kurucusu olarak bilinen ve İran'ın Hoy şehrinde doğan Şeyh Nasîrüddin Mahmud (ö. 1261), sonraları Ahî Evren ismiyle anılmıştır. Gençliği Horasan ve Maverâünnahir'deki üstadlarından, en çok da Fahreddin Râzî'den ders alarak geçer. Râzî'nin talebelerinden Tâcü'd-din Muhammed el-Urmevî'nin delaletiyle Şeyh Evhâdü'd-din Kirmânî ile tanışır. Tanıştıktan sonra ona bağlılığı ömrünün sonuna kadar devam eder. Üstadının delaletiyle de 34. Abbâsî halifesi en-Nâsır li-Dinillah'ın kurduğu Fütüvvet Teşkilatı'na girdiği kabul edilir. Hocası Evhâdü'd-din ile birlikte Kayseri'ye yerleşen Ahi Evren, ilk olarak burada Ahi Teşkilatı'nı kurdu (Bayram 2006: 33-35). Özellikle I. Alâeddin Keykubad'ın büyük destek ve yardımıyla, bir taraftan İslâmî-tasavvufî düşünceye ve fütüvvet ilkelerine bağlı kalarak tekke ve zâviyelerde şeyh mürid ilişkilerini, diğer taraftan iş yerlerinde usta, kalfa ve çırak münasebetlerini ve buna bağlı olarak iktisadî hayatı düzenleyen Ahilik, Anadolu'ya yayıldı.

Üretimi önceleyen, onu düzenleyen ve sosyo-ekonomik bir kurum olan Ahilik, Fâtih devrinden itibaren siyasî bir güç olmaktan çıkarak esnaf birliklerinin idarî işlerini düzenleyen bir teşkilât halini aldı. XVIII. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar teşkilâtın gedik (lonca) adını aldığı söyleniyorsa da 1824 tarihli Selânik ile ilgili bir arşiv belgesinde (BA, Cevdet-Zabtiye, nr. 266) ve Ahî Evran Zâviyesi'nden bahseden bir taktirde (BA, Cevdet-Belediye, Nr. 5150), ahî baba, ahilik, yiğitbaşı, üstatlık, kethüdâlık gibi Ahiliğe ait terimlerin kullanılması, bu ismin uzun süre devam ettiğini göstermektedir (Kazıcı, 540-42).

2. Kaynakçaya Dair

Hamdûn-ı Kassâr'dan beri silsilesini ve nispeten kurumsal varlığını takip edebildiğimiz "fütüvvet" yoluna ilişkin eserleri belli bir başlıkta toplamak ve belirli bir kavram ve terim üzerinden araştırmak halen tam olarak mümkün değildir. Bu alanda iki temel sorun, birkaç sebepten etkisini bir süre daha gösterecektir. Bu sorunlardan birincisi, henüz *fütüvvet*, *melamet*, *uhuvvet*

kavramları üzerinde bir fikir birliği olmamasındandır. Çünkü bugün, gerek ilahiyat ile gerekse iktisat, tarih ve edebiyat bilimleri ile meşgul olanların önemli bir kısmının birbirine “hâlen mesafeli” olduğu bir alandan bahsetmekteyiz.

Tasavvuf dairesi içerisinde akademik araştırma yapan pek çok kalem ehlinin “melâmet” söz konusu olduğunda konuya mesafeli durduğunu görmek mümkündür. Bu anlamda, araştırma ve akademik yayın aşamasında, “melâmet” ya da “fütüvvet” düşüncesi ekseninde ortaya çıkan bir metnin incelenmesi ve kültür tarihindeki yerinin tespiti süreçlerinde bahsi geçen alana ilişkin hiçbir terminoloji ve ibare dahi kullanılmadan üzerinden geçildiğine tanık oluruz. Hal böyle olunca da bu alana giren eserlerden bir kısmı “tasavvuf” ya da “nasihat” konulu eserler zümresinden sayıldıkları için onları tanımamız ve yakalamamız zorlaşmış olur.

Bu türden eserlere en sivri örnek, Fuzulî'nin *Rind ü Zâhid*'i örnek gösterilmelidir. Belki de bu alanın başyapıtı saymamız gereken bu eser, tipoloji açısından da âlem sayılması gereken bir kilometre taşıdır. Fakat bu eserin kültür tarihindeki yeri üzerinde duranlar ve eserin metnini yayınlayanlar bize eserin melametî yanını duyurmamışlardır.

Bir diğer sorumuz da kütüphanelerde bulunan yazma eserlerin halen önemli bir kısmının hangi konu ve temaları işlediği konusunda doğru bilgiye sahip olmamamızdır. Özellikle *melamet-fütüvvet-uhuvvet* konulu eser yazarların eserlerini adlandırmada bir tekdüzelik içinde olmaması nedeniyle bu eserlerin bir kısmını “eser adından” tanımlamak bizim açımızdan da mümkün olamamıştır.

Bugüne kadar imkânların elverdiği ölçüde bir kaynakça ortaya çıkması açısından bu çalışma gerekli görülmüştür. Elbette kataloglama süreçlerindeki hatalardan ve yukarıda bahsedilen sebeplerden dolayı eksiklikler olacaktır. Ancak konu üzerinde araştırma yapmak isteyenlerin kolay erişimini sağlamak açısından farklı kaynaklardaki bilgilerin bir araya getirilmesi de bilimsel

çalışmalar için değerli bir aşamayı ifade etmektedir. Önümüzdeki yıllarda, bu alanın kendine özgü farklılıklarını da kapsayan daha nitelikli çalışmalar şüphesiz ki yapılacaktır.

Selçuklu yerleşim dönemlerinden başlamak üzere bugüne kadar varlık gösteren esnaf düzeni ile Anadolu'da şekillenen melamet meşrepli tasavvuf hareketleri, Osmanlı askeri teşkilatındaki fütüvvet erleri ile bahsi geçen bu sınıflar arasındaki geçişkenlik, önümüzdeki on yıllarda üzerinde durulacak konulardan olacaktır. Birbirinin yerine kullanılan bu kavramlar, doktrin ve erkân doğrultusunda ele alındığı sürece bugün için uzak görülen bu alanlardaki benzerlikler ve yatkınlıklar daha iyi anlaşılacaktır.

Biz bu alanla ilgili yazma eserleri, *uhuvvet*, *fütüvvet* ve *melamet* bağlamında telif ve istinsah edilenler olmak üzere bir bütün olarak değerlendirip “yazarı bilinenler” ve “yazarı bilinmeyenler” başlığı altında ikiye ayırdık. Kaynakçasını hazırladığımız ve aşağıda sıraladığımız bu yazma eserler, Türkiye ve yurtdışı kütüphanelerinde bulunan söz konusu eserlerden, genellikle Türkçe dilinde (Osmanlı Türkçesi) olmakla birlikte, yer yer Farsça ve Arapça dilinde yazılan eserlerdir. Başta Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı bünyesinde bulunan yazmalar.gov.tr web adresinde kayıtlı eserler üzerinde tarama yapılmış, web tabanlı erişime açık diğer kütüphaneler ve konu üzerinde araştırma yapan basılı kitaplarda ve makalelerde adından bahsedilen eserler çalışmaya dâhil edilmiştir.

Bahsi geçen kaynakça çalışması; eser adı, yazar adı ve konu bağlamlarında; “ahi-lik”, “Fütüvvetnâme”, “uhuvvet”, “melamet-ilik” ve “melami-lik” kavramlarının aranması suretiyle derlenmiştir. Derlenen çalışmada çıkan başlıklar;

Yazar adı (doğum/ölüm tarihi), Telif tarihi hicrî (miladî), Eser adı, Arşiv numarası, Dil, Yaprak, Satır, Yazı türü, Kütüphanesi, Müstensih, İstinsah tarihi, Not,

düzenine uyacak şekilde verilmiştir. Ancak sitede, yukarıdaki düzende bulunmayan bilgiler olduğunda, o bilgilere kaynakçada yer verilmemiştir. Örneğin yazar adı, doğum veya ölüm tarihi, telif tarihi, eser adı, arşiv numarası, dil, yaprak, satır, yazı türü, kütüphane, müstensih, istinsah tarihi veya not gibi bilgilerden olmayanlar, doğal olarak yer almamıştır. Kısaltma olarak *yk.* yaprak, *st.* ise satır ifadesi yerine kullanılmıştır.

Bazen yazar adı, farklı kütüphanelerde farklı şekilde kaydedildiği için mükerrerlikler de bulunmakta idi. İmla birliği açısından bu farklı yazılışlar ortak imlada toplanmıştır. Yazar adının hiç olmadığı veya okunmadığı için yazarsız kaydedilen eserler de, bu kaynakçaya dâhil edilmiştir. Kaynakçanın “Notlar” kısmı, siteden derlendiği biçimiyle verilmiştir. Cümle yapısına uymayan bu kısımda, yine de elden geldiğince bazı yazım hataları düzeltilmeye çalışılmıştır.

3. Ahilik-Fütüvvet İle İlgili Yazma Eserler

3.1. Yazar Bilinenler

Abd el-Alî b. Nizâmeddîn, *Hâşiyetü'l-Hâşiyе alâ-Şerhi'l-Mevâkıf*, 45 Hk 2917/34, Arapça, 212a-220b *yk.*, 31 *st.*, talik kırması, Manisa İl Halk Kütüphanesi-Manisa: Abadî, miklepli, ebru mukavva, çahar kuşe kahverengi meşin cilt.

Abdülvehhâb b. Ahmed eş-Şarânî (898-973/1493-1565), *İntihâbât min Kitâbi Kibriti'l Ahmer*, 07 El 2703/20, Arapça, 129b-183b *yk.*, 25 *st.*, nesih kırması, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, ayyıldızlı taç arma filigranlı, sırtı vişne renkte meşin, turuncu renkte kâğıt kaplı, miklepli bir cilt.

Abdulkerim er-Rûmî el-Melâmî, *Risâle fî Şahâdeti'l-Hak*, 06 Mil Yz A 3410/5, Türkçe, 71a-75b *yk.*, 16 *st.*, rik'a, Milli Kütüphane-Ankara, sırtı bez kapakları desenli kâğıt kaplı, mukavva bir cilt.

- Abdulkerim er-Rûmî el-Melâmî, *Risâle-i Nefsü'r-Rahmân*, 42 Kon 1792/15, Türkçe, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, keşideler kırmızı modern cilt. 249b-249b yk., 20 st. 280x205-150x150mm, rik'a.
- Abdulkerim er-Rûmî el-Melâmî, *Risâle-i Şahâdeti'l Hak*, 42 Kon 1792/16, Türkçe, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, keşideler kırmızı modern cilt. 250b-253b yk., 29 st., 280x205-215x135mm, rik'a.
- Abdulkerim er-Rûmî el-Melâmî, *Şevkü'l-Ma'rifet*, 42 Kon 1792/14, Türkçe, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, Keşideler kırmızı modern cilt. 246b-247b yk., 29 st., 280x205-215x150mm, rik'a.
- Abdullah-ı Ensârî, *Fütüvvetnâme*, Ayasofya Kütüphânesi, nr. 2049, 149a - 154b yk., Arapça.
- Abdurrahim Efendi el-Üskübî el-Melâmî, *Şerh-i Risâle-i Sırr-ı Ene'l-Hak*, 06 Mil Yz A 4386/8, Türkçe, 88b-90b yk., 12 st., talik, Milli Kütüphane-Ankara, sırtı bordo meşin, kapakları ebru kâğıt kaplı mukavva bir cilt.
- Abdûlmelikü'l-Aşâri, *Fütüvvetnâme*, Millet Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa Kitapları, nr. 479, 99a-106b yk., 140a-147b yk., Arapça.
- Ahî Ahmed Mûcib b. Şeyh Muhammed b. Mikâil el-Erdebîlî, *Fütüvvetnâme*, İstanbul Ayasofya Kitaplığı, 2049.
- Ahmed b. İlyas Nakkâş el-Harputî, *Fütüvvetnâme*, *Tuhfetü'l-Vesâyâ*, Millet Kütüphânesi, Hekimoğlu Ali Paşa Kitapları, nr. 479, 108a-117b yk., 114a-118b yk., Arapça.
- Ahmed Râşid, *Risâle-i Esrâr-ı Tarîkât ve Fütüvvet*, Arapça-Türkçe, nr. 191917, 114 yk, 30 cm, Türkiye Diyanet Vakfı İSAM Kütüphanesi.
- Alâü'd-Devle-i Semnânî, *Risâletün fi'l-Fütüvve*, Veliyüddin Efendi Kütüphânesi, nr. 1796, 170b -174b yk., Farsça.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, 06 Mil Yz A 4225/1, Türkçe, 16-47b yk., 21 st., nesih, Milli Kütüphane-Ankara, sırtı vişne rengi meşin kapakları ebru kağıt kaplı mukavva bir cilt.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, 1188, Türkçe, 1b-53a yk., 15 st., harekeli nesih, Mevlana Müzesi-Konya, sırtı meşin kaplı, üstü bez, mukavva ve yeni ciltli.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, 45 Ak Ze 5936/2, Türkçe, 50b-99b yk., 19 st., Arap nesih, Manisa İl Halk Kütüphanesi, şemseli, zencirekli çok koyu vişne rengi ve kurt yenikli meşin cilt.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, 45AkZe 5936/2, Türkçe, 50b-99b yk., 19 st., nesih, Manisa İl Halk Kütüphanesi, şemseli, zencirekli çok koyu vişne rengi ve kurt yenikli meşin cilt.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, 919, Türkçe, 90, 11, harekeli nesih, İstanbul, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi Türkçe Yazmaları.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, Bayezid Kütüphanesi, nr. 5482, İstanbul.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, E.H. 1290, Arapça-Türkçe, 46, 15, Nesih, İstanbul, miklepli kırmızı deri ve kağıt cilt.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, Vat. Turco 337, Türkçe, 90 yk., 9 st., nesih, Vatikan.

Burgâzî, Yahyâ b. Halil Çoban Burgâzî, *Fütüvvetnâme*, AÜTCF Kitaplığı, nr. 4648, 3b. vd.

Bursalı Mehmed Tâhir b. Rifat, *Menâkıb-ı Muhammed Nürü'l Arabî el-Melâmî ve Beyân-ı Melâmet ve Ahvâl-i Melâmiyye*, 1630, Türkçe, 1b-52b, değişik, talik, Mevlana Müzesi-Konya, Sıdkî Hüseyin Dede, üzeri bez kaplı cilt.

- Ebû İsmâil Abdullah b. Ebu Mansur Muhammed el-Ensârî el-Herevî (397-481), *Fütüvvetnâme*, Murat Molla, Abdülhamit I, nr, 1447 içinde.
- Ebû İsmâil Abdullah b. Ebu Mansur Muhammed el-Ensârî el-Herevî (397-481), *Fütüvvetnâme*, 1200/2, Türkçe, 5b-18a, yk., 17 st., talik, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.
- Ebu Muîn Nâsır b. Hüsrev b. Hâris (453/1061), *Fütüvvetnâme*, 34 Fa 1597/4, Farsça, 89-100 yk., Arap Köprülü Yazma Eser Kütüphanesi.
- Ebül Vefâ, *Fütüvvetnâme*, 26, Türkçe, 126 yk., Tiran-Arnautluk.
- Emîr Hüseyin b. Hasan el-Hüseyinî (öl. 718/1318), *Kenzül İrfân*, 37 Hk 1763/4, Farsça, 31b-46b yk., 21 st., Talik, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, çapa filigranlı, ebrulu mukavva, çahar kuşe meşin cilt.
- Esrar Dede, *Fütüvvetnâme*, Esrar Dede Divanı'nın Arap harfli matbu nüshasında yer almaktadır. (153-159 yk.).
- Eşref b. Ahmed, *Fütüvvetnâme*, 783/2, Türkçe, 53b-68b yk., 15 st., Harekeli Nesih, İstanbul, 856 (1452).
- Fedâi Abdurrahim b. Ali (öl. 1303/1885), *Hakikatü'l Melâmiyye*, 1612/9, Arapça-Türkçe, 35b-57a yk., 20 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.
- Ferdî, Receb Ferdî b. Mehmed Ali (öl. 1340/1921'den sonra), *Melâmetname*, 59/2, Türkçe, 75b-76a yk., 21 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.
- Feridüddin-i Attâr, *Fütüvvetnâme*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr. 2085, Farsça.
- Firdevsî-i Tavîl Bursavî, *Ferâsetname*, 06 Mil Yz A 5151, Türkçe, 114 yk., 11 st., harekeli nesih, Milli Kütüphane-Ankara, sırtı kahverengi meşin, şemseli, zencirekli, şirazesi dağınık, siyah meşin bir cilt.

Garibî, *Risâle der Beyân-ı Silsile-i Melâmiyye*, Ms.or.oct.2746, Türkçe, 47a-50a yk., Almanya.

Gaybî Sunullah b. Abdullah el-Külâhî, *Fütüvvetnâme*, 06 Mil Yz A8546, Türkçe, 90 yk., 13 st., Nesih, Milli Kütüphane-Ankara, 1217 (1802), sırtı siyah meşin, üstü ebrû kâğıt kaplı mukavva cilt.

Hacı Bektaş Velî el-Horasânî, *Makâlât*, 06 Mil Yz A 4225/2, Türkçe, 52b-65a yk., 21 st., nesih, Milli Kütüphane-Ankara, 1024 (1615), Sırtı vişne rengi meşin kapakları ebru kâğıt kaplı mukavva bir cilt. Çizgiler kırmızı olup sonda 4225/1 (*Fütüvvetnâme*) eserinin fihristi vardır.

Hamdi Bey, *Melâmiyye*, 06 Hk 3979/1, Türkçe, 59 yk, 24 st, rik'a, Milli Kütüphane-Ankara, 1324 (1905), sırtı yeşil bez mukavva ciltli yazma içerisinde.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Vâridât-ı Mensûre ve Divân-ı Manzûme*, 06 Mil Yz FB 170, Türkçe, 92 yk., 21 st., nesih, Milli Kütüphane - Ankara, 1166 (1752), cetvel ve söz başları kırmızı mürekkepledir.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Vâridât-ı Mensûre ve Divân-ı Manzûme*, 06 Mil Yz A 3623/1, Türkçe, 128 yk., 17 st., nesih Kırmısı, Milli Kütüphane - Ankara, Seyyid Abdurrahman, 1176 (1761), siyah bez sırtlı, samanî kâğıt kaplı mukavva cilt içindedir.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Vâridât-ı Mensûre ve Divân-ı Manzûme*, 06 Mil Yz A 2636/1, Türkçe, 73 yk., değişik, nesih kırmısı, Milli Kütüphane - Ankara, 1233 (1816), cetvel ve mahlaslar kırmızı mürekkepledir. Bez, meşin kenarlı ebru ciltlidir.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Vâridât-ı Mensûre ve Divân-ı Manzûme*, 06 Mil Yz A 605, Türkçe,

120 yk., 17 st., nesih, Milli Kütüphane - Ankara, 1249 (1832), söz başları ve mahlaslar kırmızıdır. Vişne rengi meşin sırtlı, siyah kâğıt kaplı mukavva ciltlidir.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Vâridât-ı Mensûre ve Dîvân-ı Manzûme*, 06 Mil Yz A 399, Türkçe, 113 yk., Milli Kütüphane -Ankara, Seyyid Zeynelabidin b. Mahmud, 1264 (1846), yaldızlı kırmızı mihrabiye ve cetvelli kırmızı söz başlıklıdır, koyu yeşil meşin miklepli istanpa zencirek ve şemseli cilt içindedir.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Vâridât-ı Mensûre ve Dîvân-ı Manzûme*, 06 Mil Yz A 2636/2, Türkçe, 56b-72a yk., 32 st., rik'a, Milli Kütüphane - Ankara, 1237 (1817), üst cilt kapağı yok, sırtı siyah bez, ebru kâğıt kaplı mukavva bir cilt içerisindedir.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Nasihatname*, 06 Mil Yz A 8503/5, Türkçe, 108a-b yk., 11 st., nesih, Milli Kütüphane - Ankara, 1152 (1739), gömme şemseli, zencirekli kahverengi meşin kaplı, miklepli mukavva cilt.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Etvârü'l-Melâmiyyûn ve Esrârü'l-Îlâhiyyûn*, MS Turk. e. 94/13, Türkçe, 4 yk., 19 st., nesih, Oxford-İngiltere.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Mine'l-Vâridâti'l-Îlâhiyye li's-Seyyidi'l-Melâmiyye*, MS Turk. e. 94/6, Türkçe, 2 yk., 19 st., nesih, Oxford-İngiltere.

Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Mine'l-Vâridâti'l-Îlâhiyye li's-Seyyidi'l-Melâmiyye*, MS Turk. e. 94/7, Türkçe, 2 yk., 19 st., Oxford-İngiltere.

- Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Mine'l-Vâridâtü'l-İlâhîyye li's-Seyyidi'l-Melâmiyye*, MS Turk. e. 94/8, Türkçe, 1 yk., 19 st., nesih, Oxford-İngiltere.
- Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Vâridât-ı İlâhîyye ve Mensûrât-ı Melâmiyye*, MS Turk. e. 94/5, Türkçe, 6 , yk., 19 st., nesih, Oxford-İngiltere.
- Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Vâridâtü'l-İlâhîye li's-Seyyidi'l-Melâmiyye*, 34 Ae Manzum 737/18, Türkçe, Arap rik'a, İstanbul Millet Kütüphanesi, sırtı ve kenarları meşin, yüzü yeşil kağıt kaplı.
- Haşim Baba Bandırmalızade Mustafa Üsküdârî Celvetî (öl. 1197/1782), *Risâle fi Zuhûri'l-Melâmiyye ve Sebeb-i Tesmiyetiha*, 34 Ae Manzum 737/15, Türkçe, Arap rik'a, İstanbul Millet Kütüphanesi, sırtı ve kenarları meşin, yüzü yeşil kağıt kaplı.
- Hoca Can Bursavî, *Fütüvvetnâme*, Milli Kütüphane 06 Mil Yz A 870, Türkçe, 42 yk., 11 st., harekeli nesih, şirazesi dağınık, koyu kahverengi meşin bir cilt. Söz başları ve cetvelleri kırmızı, yaprakları rutubet lekeli.
- Hocazade Şeyh Mehmed Tahir Efendi, *Fütüvvet*, 06 Mil Yz A 8804, Arapça-Türkçe, 90 yk., 11 st., harekeli nesih, Milli Kütüphane - Ankara, mihrabiye müzehhep mülevven, serlevha ve cetveller yaldızlıdır. Yaldız şemseli, zencirekli, köşebentli, miklepli yeşil meşin cilt.
- Hüseyin b. Mustafa, *Fütüvvetnâme*, İstanbul Millet Kütüphanesi, Şer'iyye kısmı, nr. 902.
- Hüseyin b. Süheylullah b. Masum-ı Kâşânî, *Tuhfetü'l-İhvan*, Murat Molla Kütüphanesi, Abdülhamid I. Kitapları, nr. 1447, 352a yk., Arapça.

İsmâil Ankaravî Rüsûhî Dede b. Ahmed (öl. 1042/1632), *Câmiu'l-Âyât*, 07 El 2557/4, Türkçe, 47a-58a yk., 33 st., rik'a, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, arslan filigranlı, ciltsiz olup, beyt ve ayet keşideleri kırmızıdır.

İsmail Hakkı b. Mustafa Bursavî (1063-1137/1653-1725), *Tâife-i Efrâd-ı Melâmiyyenin Halleri Budur*, 37 Hk 483/2, Türkçe, 14b-27b yk., 27 st., nesih, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, Dervişzade Mehmed b. Osman, 1243 (1826), Kahverengi, çahar kuşe meşin, miklepli, sathı ebru kâğıt kaplı, cilt.

Kâsım b. Mahmûd Karahisârî (öl. 891/1486), *Murâdnâme*, 37 Hk 2904, Türkçe, III+206 yk., 21 st., harekeli nesih, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, Ali Halife, 1076 (1664), filigranlı, siyah miklepli deri cild. Asıl metin ve cetveller kırmızı. Mirsâdu'l-İbâd sahibi, Necmeddîn Dâye'nin eserinin çevirisidir.

Kâsım b. Mahmûd Karahisârî (öl. 891/1486), *Murâdnâme*, 37 Hk 2923, Arapça, 259 yk., 15 st., harekeli talik kırmızı, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, Muhammed b. İskender, 875 (1470), abadî, siyah yıpranmış deri cild. Asıl metin kırmızı zencirek şemseli, miklep kopuk.

Kâsım el-Envâr Muînüddîn Alî b. Nâsır b. Harun el-Hüseynî (öl. 837/1433), *Enîsü'l-Arifîn*, 37 Hk 1763/3, Farsça, 20b-30b yk., 21 st., talik, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, çapa filigranlı, ebrulu mukavva, çahar kuşe meşin cilt.

Kâşifî, Hüseyin Vâiz, *Fütüvvetnâme-i Suhanî*, Yayın 1. Muhammed Cafer Mahboub, Tahran 1350.

Kemaleddin Abdurrahman el-Kâşânî, *Fütüvvetnâme*, Veliyüddin Efendi Kütüphanesi, nr. 3242, 32-33 yk., Arapça.

Kuşeyrî, *Avârifü'l-Maârif*, Ayasofya, nr. 1714, 52a - 53a yk.

Kuşeyrî, *Müntehabât-ı Nafia-i Risâle-i Kuşeyriye*, İstanbul Ayasofya Küt. nr. 1712, 119a yk.

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl. 1159/1746), *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bâyrâmiyye Mecmuası*, Ali Emirî Efendi Şer'îye (Millet Ktb.) No. 1052, Türkçe, 50 yk., 23 st., talik, İstanbul Kütüphaneleri, 1175 (1762), cetveller yıldız, başlık tezhipli, kahverengi meşin cilt.

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl. 1159/1746), *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bâyrâmiyye*, 19 Hk 791, Arapça-Türkçe, 34 yk., 23 st., talik, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, çahar kuşe bordo meşin üzeri kahverengi meşin, yıldız zencirekli, mıkplepli meşin ciltli.

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl. 1159/1746), *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bâyrâmiyye*, 1265/4, Türkçe, 80b-120a yk., 19 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl. 1159/1746), *Risâle fi'l-Melâmiyye min Furûi't-Tarîkati'l-Bayrâmiyye*, Mecâmi Türkî Talat 8, Türkçe, 149-187 yk., 23 st., Kahire - Mısır, Mehmed Hasib b. İbrâhim, 1181 (1768).

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl. 1159/1746), *Risâle-i Melâmiyye*, Vat.Turco 263/11, Türkçe, 96b-130 yk., nesih, Vatikan.

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl. 1159/1746), *Risâle-i Terâcim-i Meşâyih-i Tarîkat-i Melâmiyye-i Bayrâmiyye*, Talat 8, Türkçe, 242-255 yk., 23 st., talik, Kahire-Mısır, Mehmed Hasib b. İbrâhim, 1185 (1772), kitaptaki altıncı eserdir.

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl. 1159/1746), *Silsile-i Bayrâmiyye-i Melâmiyye*, 06 Mil Yz A 3534/5, Türkçe, 157a-190a yk., 21 st., nestalik, Milli Kütüphane -Ankara. Sırtı, sertabı, kenarları siyah meşin, kapaklar desenli kâğıt kaplı mukavva bir cilt içerisindedir.

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl. 1159/1746), *Tarîkât-ı Âlîyye-i Bayrâmiyyeden Tâife-i Melâmiyyenin An'aneleri*, 06 Mil Yz A 8280, Türkçe, 69 yk., III 18, talik, Milli Kütüphane - Ankara, 1323 (1905), yeşil bez kaplı mukavva cilt. Konu ve söz başları, çizgi ve noktalar kırmızı. Telif tarihi 1156 (1743).

Lâlîzade Abdalbaki b. Muhammed (öl.1159/1746), *Tarîkât-ı Âlîyye-i Bayrâmiyyeden Tâife-i Melâmiyyenin Ananeleri*, Y. 100, Türkçe, 93 yk., 13 st., Nesih, İstanbul, Şemseli vişne çürüğü deri cilt.

Mehmed b. Saadeddin b. Hüseyin Rıza, *Fütüvvetnâme*, 06 Mil Yz A 6110, Türkçe, 16 yk., 18 st., rik'a, Milli Kütüphane - Ankara, sırtı siyah meşin, cilt kapakları desenli kağıt kaplı mukavva bir cilt içerisindedir.

Mehmed Murâd b. Ali el-Buhârî en-Nakşbendî (1050-1123/1640-1720), *Risâle fi't-Tasavvûf*, 45 Hk 3104/4, Arapça, 134b+140b yk., nesih, Manisa İl Halk Kütüphanesi, filigranlı, miklebi kopuk, müzehhep şemseli, çahar kuşe müzehhep zencirekli, sertabı ve kenarları vişne rengi meşin, üstü kağıt kaplı mukavva ciltlidir.

Muhammed Nûrû'l-Arabî el-Melâmî, *er-Risâletü'l-İsmâiliyye*, 06 Mil Yz A 4386/4, Türkçe, 54b-59a yk., 17 st., nestalik, Milli Kütüphane - Ankara, sırtı bordo meşin, kapakları ebru kağıt kaplı mukavva bir cilt içindedir.

Muhammed Nûrû'l-Arabî el-Melâmî, *Es'ile-i Şeytâniyye ve Ecvibe-i İrfaniyye*, 06 Mil Yz A 4386/6, Türkçe, 74a-78a yk., 17 st., nestalik, Milli Kütüphane - Ankara, sırtı bordo meşin, kapakları ebru kağıt kaplı mukavva bir cilt içindedir. Eser, temel İslam inançları hakkındadır. Eser ve yazar adı 74a'dan alınmıştır. Yapraklar şîrâzeden kopuktur.

Muhammed Nûrû'l-Arabî el-Melâmî, *Kitabü'd-Devâir ve'l-Eflâk fi Beyâni Târifât Sâhibü'l Mülk ve'l-Emlâk*, 06MilYzA4386/5, Türkçe, 59b-

71a yk., 18 st., nestalik, Milli Kütüphane - Ankara, sırtı bordo meşin, kapakları ebru kâğıt kaplı mukavva bir cilt içindedir.

Muhammed Nûrû'l-Arabî el-Melâmî, *Mürşidü'l-Uşşak*, 06MilYzA4516, Arapça, 4 yk., 17 st., talik, Milli Kütüphane - Ankara, 1310 (1892), ebru karton.

Muhammed Nûrû'l-Arabî el-Melâmî, *Risâle-i Mürşidü'l-Uşşak*, 06MilYzA4386/3, Türkçe, 44b-49a yk., 17 st., nestalik, Milli Kütüphane - Ankara, sırtı bordo meşin, kapakları ebru kâğıt kaplı mukavva bir cilt içindedir.

Muhammed Nûrû'l-Arabî el-Melâmî, *Risâletü fi Beyânı Keremât-ı Evliyâ*, 06MilYzA 4386/10, Arapça, 102b-105b yk., 15 st., nestalik, Milli Kütüphane - Ankara, sırtı bordo meşin, kapakları ebru kâğıt kaplı mukavva ciltlidir.

Muhyiddîn Ebû Abdullâh Muhammed b. Alî İbnü'l-Arabî (560-638/1165-1240), *Telkîhü'l Ezhân ve Miftâha Ma'rifeti'l İnsan*, 37 Hk 2100/1, Arapça, 1b-39a yk., 23 st., talik, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, filigranlı, kahverengi, şemseli, miklepli, deri cild.

Muhyiddîn Mehmed b. Mustafa Kocevî (öl. 951/1544), *Noktatü'l-Beyân*, 34 Sü-Tarlan 193/5, Türkçe, 93a-129a yk., 13 st., rik'a, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, siyah bez kaplı, cönk biçiminde bir cilt içindedir.

Müstakimzade Süleyman Saadeddin b. Eminullah (1131-1202/1719-1788), *Ahvâl-i Melâmiye*, 06 Hk 1267, Türkçe, 78 yk., 13 st., İran taliki, Milli Kütüphane - Ankara, Seyyid Ahmed Tebrizi, 1335 (1915), yaldız zencirekli vişne rengi meşin cild.

Müstakimzade Süleyman Saadeddin b. Eminullah (1131-1202/1719-1788), *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye*, 481, Türkçe, 94 yk., 21 st., nesih kırmızı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

- Müstakimzade Süleyman Saadeddin b. Eminullah (1131-1202/1719-1788), *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye*, 1265/2, Türkçe, 8b-69a yk., 19 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Mehmed Ali Sezai, 1303 (1885).
- Müstakimzade Süleyman Saadeddin b. Eminullah (1131-1202/1719-1788), *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye*, Nâfız Paşa (Süleymaniye Ktb.) No. 1164, Türkçe, 96 yk., 21 st., rik'a, İstanbul Kütüphaneleri, 1306 (1889), söz başları kırmızı, kırmızı meşin, mıklepli cilt.
- Müstakimzade Süleyman Saadeddin b. Eminullah (1131-1202/1719-1788), *Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye*, Ali Emirî Efendi (Millet Ktb.) No. 1051, Türkçe, 70 yk., 13 st., talik, İstanbul Kütüphaneleri, Ahmed Tebrizî, 1335 (1916), arkası meşin, üstü kâğıt cilt.
- Müstakimzade Süleyman Saadeddin b. Eminullah (1131-1202/1719-1788), *Risâle-i Melâmiyye-i Şüttâriyye*, İstanbul Üniv. Kütüphanesi, TY 3357, Türkçe.
- Müşerrefeddin Alî b. İlyas, *Fütüvvetnâme*, 06 Mil Yz A 6031/1, Türkçe, 1b-41b yk., 19 st., nesta'lik, Milli Kütüphane - Ankara, Derviş Hamdi, sırtı siyah meşin, cilt kapakları karton, mukavva bir cilt içerisinde.
- Nâsirî, *Fütüvvetnâme*, Köprülü Kütüphanesi, nr. 1597, 89a-100a yk., Farsça.
- Necmeddin el-Kübra Ahmed b. Ömer el-Hayvakî (540-618/1145-1221), *Fütüvvetnâme*, 03 Gedik 17748/3, Farsça, 45a-58a yk., Milli Kütüphane - Ankara.
- Necm-i Zerkûb, *Fütüvvetnâme* Muhtasarı, İstanbul Millet Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa K., nr. 479, 221b - 227a yk.
- Necm-i Zerkûb, *Fütüvvetnâme*, Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya Kısım, nr. 2049.

- Nüreddin Seyyid Nimetullâh-ı Velî, *Muhabbetname*, 37 Hk 1763/14, Farsça, 107b-108b yk., 21 st., talik, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, çapa filigranlı, ebrulu mukavva, çahar kuşe meşin cilt.
- Nüreddin Seyyid Nimetullâh-ı Velî, *Risâle-i Fikriyye*, 37 Hk 1763/6, Farsça, 55a-56b yk., 21 st., talik, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, çapa filigranlı, ebrulu mukavva, çahar kuşe meşin cilt.
- Oğlanlar Şeyhi İbrahim Efendi, *Dîvân*, 06 Hk 3979/1, Türkçe, 59 yk., 24 st., rik'a, Milli Kütüphane-Ankara, 1324 (1905), sırtı yeşil bez mukavva cilt.
- Ömer Atâî, *Risâle fî'l Fütüvve ve'ş-Şedd ve'l-Ahd*, Türkçe, 119 yk., 13 st., Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, 1262 (1846).
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyini er-Radavî, *Fütüvvetnâme*, 19 Hk 665/1, Türkçe, 1b-41b yk., 11 st., harekeli nesih, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi, desenli mukavva sırtı siyah meşin cilt.
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyini er-Radavî, *Fütüvvetnâme*, Ms.or.oct.3519, Türkçe, 5b-60b yk., 15 st., nesih, Almanya.
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyini er-Radavî, *Fütüvvetnâme*, 45 Hk 1137/7, Türkçe, 122b-144b yk., 21 st., nesih, Manisa İl Halk Kütüphanesi, Hasan b. Kasım, 1028 (1618), çahar kuşe vişne rengi meşin, üstü desenli kağıt kaplı, miklebi düşmüş mukavva cilt.
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyini er-Radavî, *Fütüvvetnâme*, 06MilYzA8602/1, Türkçe, 1a-63b yk., 9 st., harekeli nesih, Milli Kütüphane - Ankara, harap olmuş mukavva cilt.

- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyni er-Radavî, *Fütüvvetnâme*, 06MilYzA9670/3, Türkçe, 21b-91a yk., 13 st., harekeli nesih, Milli Kütüphane - Ankara, mıklepli kahverengi meşin cilt.
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyni er-Radavî, *Fütüvvetnâme*, 816, Türkçe, 43 yk., 19 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyni er-Radavî, *Savtname*, 06 Mil Yz B 947/32, Türkçe, 176b-177a yk., talik, Milli Kütüphane - Ankara, suyolu filigranlı, sırtı kahverengi meşinle tamir görmüş, zencirekli, vişne rengi meşin bir cilt içerisinde.
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyni er-Radavî, *Miftahü'l-Dakâik fi-Beyani'l-Fütüvve ve'l-Hakaik*, Neşet Çağatay Özel Kitaplığı, (931/1525).
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyni er-Radavî, *Miftahü'l-Dakâik fi-Beyani'l-Fütüvve ve'l-Hakaik*, Süleymaniye Kütüphanesi, İzmir 337.
- Radavî, Seyyid Muhammed b. el-Seyyid Alaaddin el-Hüseyni er-Radavî, *Miftahü'l-Dakâik fi-Beyani'l-Fütüvve ve'l-Hakaik*, Hacı Selimağa Kütüphanesi, Kemankeş 941.
- Radavî, Seyyid Muhammed el-Seyyid Alaaddin el-Hüseynî er-Radavî, *Miftaliü'l-Dakâik fi Beyâni'l- fütüvvet v'el-Hakâik*, (931), DTCTF Kütüphanesi, nr. 14241.
- Radavî, Seyyid Muhammed el-Seyyid Alaaddin el-Hüseynî er-Radavî, *Miftaliü'l Dakâik fi Beyâni'l-fütüvvet v'el-Hakâik*, (931), Beyazıt Kütüphanesi, Veliyüddin, nr. 3225.

Radavî, Seyyid Muhammed el-Seyyid Alaaddîn el-Hüseyinî er-Radavî, *Fütüvvetnâme-i Kebîr*, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Şeriyeye 899/1, Türkçe, 1-105 yk., muhtelif, Arap-talîk. Serlevha yaldızlı, süslü, baştaki 2 sayfanın cetveli yaldızlı, diğerleri kırmızı çizgili Sırtı meşin, yüzü ebru kâğıt kaplı cilt.

Radavî, Seyyid Muhammed el-Seyyid Alaaddîn el-Hüseyinî er-Radavî, *Fütüvvetnâme-i Kebîr*, Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Şeriyeye 902, Türkçe, 69 yk., 17 st., Arap-nesih, İstanbul Millet Kütüphanesi, Mustafa b. Hüseyin [müst], 1161, sırtı meşin, yüzü ebru kâğıt kaplı cilt.

Sarı Abdullah Abdî b. Mehmed Bosnavî (992-1054/1584-1644), 1069 (1658), *Mir'atü'l Asfiya fî Sıfati'l-Melâmiyyeti'l-Ahfiyâ*, Râşid Efendi 1116, Arapça, 132, talîk, Kayseri, Keşf. Zeyl. II.457.

Seyyid Abdalbaki (öl. 1159/1746), *Beyân-ı Meşreb ve Reviş-i Melâmiyyûn*, Ms.or.oct.1592 Staatsbibliothek Berlin, Türkçe, 206-217 yk., nesih, Almanya, 13. Risâledir. Söz başları, başlık ve cetvel kırmızıdır.

Şeyh Hüseyin b. Seyyid Gaybî, *Fütüvvetnâme*, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, M. Cevdet Kitapları, nr. K. 40, 66a-156b yk., Türkçe.

Şeyh Hüseyin b. Seyyid Gaybî; *Fütüvvetnâme*, Hacı Bektaş İlçe Halk Kütüphanesi, nr. 217, 21b-48b yk., Türkçe.

Şeyh Hüseyin b. Seyyid Gaybî, *Fütüvvetnâme*, 06 Hk 355/4, Türkçe, 73b-120a, 17, Nesih, Milli Kütüphane - Ankara, başlıkları ve ayetler kırmızı yazı ile yazılmıştır. Mıklepli, şemseli koyu kahverengi sağlam, sırtı yırtık meşin cilt.

Şeyh Hüseyin b. Seyyid Gaybî, *Fütüvvetnâme*, 06 Mil Yz A 8888/3, Türkçe, 60b-119a yk., 17 st., Rik'a, Milli Kütüphane - Ankara, 1289 (1872),

kahverengi meşin cilt. Cetveller, söz başları kırmızı, şirazesi dağınıktır.

Şeyh Hüseyin b. Seyyid Gaybî, *Fütüvvetnâmei Şâhı Velâyet*, 06 Mil Yz A 8888/2, Türkçe, 33b-60a yk., 17 st., rik'a, Milli Kütüphane - Ankara, kahverengi meşin cilt. Cetveller, söz başları kırmızı, şirazesi dağınıktır.

Seyyid Hasan Oğlu Ahî Alî (Bayburtlu), *Fütüvvetnâme*, Farsça, (İstinsah), Köprülü Kütüphanesi, nr. 1597, 89a -100a yk.

Seyyid İzzeddin, *Fütüvvetnâme*, 21 Hk 1592/4, Farsça, 123b-126a yk., 15 st., talik, Diyarbakır İl Halk Kütüphanesi, 880 (1474), sırtı mavi bez, beyaz kâğıt kaplı mukavva cilt.

Sühreverdî, Şehabüddin Ebû Hafs Ömer es-Sühreverdî, *Avârifü'l-Maarif*, Ayasofya Kütüphanesi, nr. 2049, 154a -158b yk.

Sühreverdî, Şehabüddin Ebû Hafs Ömer es-Sühreverdî, *Fütüvvetnâme*, Ayasofya Kütüphanesi, nr. 2049, 159a -181b yk.

Sühreverdî, Şehabüddin Ebû Hafs Ömer es-Sühreverdî, *Fütüvvetnâme*, 03 Gedik 17748/2, Farsça, 35a-45a yk., Milli Kütüphane-Ankara, GAL- s.I.790.

Sühreverdî, Şehabüddin Ebû Hafs Ömer es-Sühreverdî, *Idâletü'l-Iyân ale'l-Burhan*, Murat Molla Kitaplığı, nr. 1447 Yazma, 132-134 yk.

Sühreverdî, Şehabüddin Ebû Hafs Ömer es-Sühreverdî, *Risâletü'l-Fütüvve*, Millet Kütüphanesi, Hekimoğlu Ali Paşa K., nr. 3195, 185a-190b yk.

Sülemî, Ebu Abdarrahan, *Kitab el-Fütüvve*, Ayasofya Kütüphanesi, nr. 2049, 78a - 99b yk.

Yeminî Hafizoğlu Derviş Mehmed (925/1519'da sağ), *Fütüvvetnâme*, 185/2, Türkçe, 56a-79b yk, 17 st., talik, İstanbul.

3.2. Yazarı Bilinmeyenler

Ehl-i Fütüvvet, Arundel. Or. 8/1, Türkçe, 1b-8b yk., 14-15 st., nesih, İngiltere.

Ehl-i Fütüvvet, Arundel. Or. 8/2, Türkçe, 8b-14b yk., 14-15 st., nesih, İngiltere.

Esrâr-ı Havâsu'l-Hurûf, 34 Sü-Tarlan 164/3, Türkçe, 2b-4b yk., 24 st., rik'a, İstanbul Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi, Ali Nihat Tarlan Koleksiyonu.

Fütuhname, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Bölümü, Nu: 3799.

Fütüvvet-i Tâc-ı Muarrifî, 1662, Arapça-Türkçe, 20 yk., 15 st., nesih, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 06 C.B. 8665/1, Türkçe, 1a-6a yk., 19 st., rik'a, Cumhurbaşkanlığı Köşkü, Seyyid Mehmed Hayrî, 1280 (1862), Serlevhada bir çıkartma buket vardır. Tekbir sözcükleriyle sona ermektedir. Hazreti Peygamber'in Hz. Ali'ye şedd bağlaması ve taç giydirmesi öyküsünü betimlemektedir.

Fütüvvetnâme, 06 Hk 355/2, Türkçe, 32b-56a yk., 17 st., nesih, Milli Kütüphane - Ankara, Muhammed b. İshak, başlıkları ve ayetler kırmızı yazı ile yazılmıştır. Miklepli şemseli koyu kahverengi sağlam sırtı yırtık meşin cilt.

Fütüvvetnâme, 06 Hk 355/3, Türkçe, 56b-72b yk., 17 st., nesih, Milli Kütüphane - Ankara, başlıkları ve ayetler kırmızı yazı ile yazılmıştır. Miklepli şemseli koyu kahverengi sağlam sırtı yırtık meşin cilt.

Fütüvvetnâme, 06 Hk 4286/2, Türkçe, 12b-23 yk., 12 st., rik'a, Milli Kütüphane - Ankara, ciltsizdir. Söz başları kırmızı. Sonda ayetler ve diğer muhtelif nakiller ve on iki imamın isimleri var.

Fütüvvetnâme, 06 Hk 873/5, Türkçe, 40b-59b yk., 22 st., harekeli kırma nesih, Milli Kütüphane - Ankara, kırmızı pandizot kaplı miklepli yeni ciltli. Bazı sözcükleri ve keşideler kırmızı.

Fütüvvetnâme, 06 Mil Yz A 2031/1, Türkçe, 1b-10b yk., 19 st., nesih, Milli Kütüphane - Ankara, saç kapağı düşmüş, sırtı sertabı kahverengi meşin, miklepli, ebru kağıt kaplı yıpranmış mukavva bir cilt içinde olup karton kaplıdır. Şirazesı dağınık, söz başları kırmızıdır.

Fütüvvetnâme, 06 Mil Yz A 8853/1, Türkçe, 1a-17a yk., 13 st., harekeli nesih, Milli Kütüphane-Ankara, karton cilt.

Fütüvvetnâme, 06 Mil Yz A 9247/2, Türkçe, 5a-10b yk., 14 st., harekeli nesih, Milli Kütüphane - Ankara, şirazesı dağınık ve ciltsizdir.

Fütüvvetnâme, 06 Mil Yz B 346/47, Türkçe, 237a-246a yk., 29 st., nesih, Milli Kütüphane - Ankara, 1025 (1616), yeşil pandizot kaplı, sırtı ve sağ kapağı şirazededen ayrıık mukavva cilt.

Fütüvvetnâme, 06Hk4001, Türkçe, 67 yk., 15 st., nestalik, Milli Kütüphane-Ankara, Ali b. Şakiri Mehmed, meşin cilt.

Fütüvvetnâme, 1164, Türkçe, 28 yk., 14-15 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, sonda boş yaprakları vardır.

Fütüvvetnâme, 1200/1, Türkçe, 1-5a yk., 17 st., talik, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Şedd hakkında bilgi verilmektedir.

Fütüvvetnâme, 1229, Türkçe, 54 yk., 15 st., nesih, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1305/1, Türkçe, 1-6a yk., 11 st., nesih, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1311/1, Türkçe, 1-59a yk., 11 st., nesih, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1311/1, Türkçe, 1-71 yk., 11 st., nesih, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1583, Türkçe, 44 yk., 12 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, 1202 (1787).

Fütüvvetnâme, 1606, Türkçe, 55 yk., 19 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1615, Türkçe, 27 yk., 15 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1684, Türkçe, -, 13, Rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1692, Türkçe, 9 yk., 27 st., nesih, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1766, Türkçe, 19 yk., 15 st., nesih, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 1936/1, Türkçe, 1-40a yk., 13 st., Talik, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 2007/4, Türkçe, 16a-18a yk., 23 st., nesih, İzmir Milli Kütüphanesi.

Fütüvvetnâme, 34Ae Şeriyeye 1009/2, Türkçe, 11-61 yk., 11 st., Arap-nesih, İstanbul Millet Kütüphanesi. Sayfalar cetvelli tam meşin, şemseli, cetvelli.

Fütüvvetnâme, 34Ae Şeriyeye 1055/2, Farsça, 16-39 yk., 11 st., Arap-nesih, İstanbul Millet Kütüphanesi, tam meşin kaplı.

Fütüvvetnâme, 34Ae Şeriyeye 1352, Türkçe, 70 yk., 9 st., Arap-nesih, İstanbul Millet Kütüphanesi, 923, Kenan bey vakfıdır. Sırtı ve kenarları meşin, yüzü kağıt kaplı, şirazeli, miklepli.

Fütüvvetnâme, 34Ae Şeriiye 900, Türkçe, 46 yk., 17 st., Arap-nesih, İstanbul Millet Kütüphanesi, sayfalar cetvelli cönk tarzında ciltli, sırtı bez, yüzü ebru kağıt kaplı.

Fütüvvetnâme, 34Ae Şeriiye 901, Türkçe, 59 yk., Arap-talikh, İstanbul Millet Kütüphanesi, sırtı ve kenarları meşin, yüzü kağıt kaplı.

Fütüvvetnâme, 42Yu 10203, Türkçe, Arap-Nesih, Konya Karatay Yusuf Ağa Kütüphanesi, meşin, şemseli, miklepli.

Fütüvvetnâme, 469, Türkçe, Tiran-Arnavutluk, 1224 (1809).

Fütüvvetnâme, 6144/12, Türkçe, 110b-115a yk., 17 st., talikh, Mevlana Müzesi-Konya, sırtı meşin mukavva ciltlidir.

Fütüvvetnâme, 667/3, Türkçe, 11a-14a yk. ve 17b-18a yk, 20-24 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Fütüvvetnâme, 935/2, Türkçe, 89a-103b yk., 17 st., harekeli nesih, İstanbul.

Fütüvvetnâme, Arundel. Or. 8/7, Türkçe, 42b-45b yk., 14-15 st., nesih, İngiltere.

Fütüvvetnâme, Colisin/Saint-Germain-des-Pres.612, Türkçe, 147, nesih, Fransa, traş ve ustra hakkında on yeni sual ve cevap.

Fütüvvetnâme, Harl. 5463/4, Türkçe, 141a-147b yk., 11 st., nesih, İngiltere, Hasan b. Mustafa Dede, 1077 (1666).

Fütüvvetnâme, Ms.or.oct.3519, Türkçe, 1b-5b yk., 15 st., nesih, Almanya.

Fütüvvetnâme, pt.222/Seetzen: Nr. 103, Türkçe, 1-88 yk., 7 st., nesih, Avusturya.

Fütüvvetnâmei Kemberbeste, 06 Hk 1245, Türkçe, 39 yk., rik'a, Milli Kütüphane - Ankara, kurşunî pandizot bez kaplı kâğıt, cetvelleri kurşun kalemle yazılmıştır.

Fütüvvetnâme, 19 Hk 885, Türkçe, 66 yk., 11 st., talik kırması, Çorum Hasan Paşa İl Halk Kütüphanesi - Çorum, suyolu filigranlı, desenli kâğıt kaplı mukavva cilt.

Fütüvvetnâme, 06 Mil Yz FB 396, Türkçe, 7 yk., rik'a, Milli Kütüphane - Ankara, abadi, şirazesiz ebru mukavva cilt.

Fütüvvetnâme, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr. 1288.

Fütüvvetnâme, Bâyezid Kütüphanesi, nr. 5481.

Fütüvvetnâme, Süleymaniye Kütüphanesi, Hacı Mahmud Efendi Kitapları nr. 2532, Türkçe.

Fütüvvetnâme, Veliyüddin Efendi Kütüphanesi, nr. 3225, 46b-48b yk., Türkçe.

Fütüvvetnâme, Ali Emîrî Kitaplığı, Şer'iyye Kitapları, nr. 898; Türkçe.

Fütüvvetnâme, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr. 3051, 8a-9b yk., Türkçe.

Fütüvvetnâme, Neşet Çağatay Özel Kitaplığı, (1526).

Fütüvvetnâme, Milli Kütüphane, A 4225.

Fütüvvetnâme, Hacı Selim Ağa Kütüphanesi, Kemankeş, 191/2.

Fütüvvetnâme, Süleymaniye Kütüphanesi, İzmir Bölümü, 798/1, 1b-26b yk.

Fütüvvetnâme, DTCF Kütüphanesi, M. Con. A 352.

Fütüvvetnâme, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, TY 6520.

Fütüvvetnâme, Hacı Bektaş İlçe Halk Kütüphanesi, 101, Mikrofilmi Milli Kütüphane, MFA A 4713.

Fütüvvetnâme-i Bektaşîyye, İstanbul Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Osman Ergin, 816.

Hikâye-i Meşâyih ve Sîret-i Ehl-i Tabakât-ı Dervîşân, 25 Hk 1630/2, Farsça, 70b-124b yk., 17 st., nesih, Erzurum İl Halk Kütüphanesi, 804 (1401), abadî, salbek şemseli zencirekli miklepli, aşınmış kahverengi meşin cilt.

Kitâb-ı Fütüvvet, 42 Kon 1616, Türkçe, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesi, söz başları ve keşideler kırmızı sırtı siyah meşin çahar kuşe miklepli cilt.

Kitâbü Bahri'l-Fütüvvet, Ayasofya Kısmı, Nr. 2049, 118-139 yk., 139-154 yk., 181-210 yk.

Matlab fî Beyâni Mines-Sır vet-Tevella, 06 C.B. 8665/2, Türkçe, 6b-8a yk., 19 st., rik'a, Cumhurbaşkanlığı Köşkü- Ankara, 1280 (1862).

Melâmet ve Ahvâl-i Melâmiyye Hakkında Ekâbirândan Bazıları Tarafından Beyân Olunan Ta'rifât, 30, Türkçe, 13 yk., 12 st., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Melâmiyye Tarîkatı, 22, Türkçe, 168 yk., rik'a, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı.

Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye-i Şüttâriyye, 34Ae Şeriyye 1051, Türkçe, 141 yk., 13 st., Arap-talîk, İstanbul Millet Kütüphanesi, Seyyid Ahmed Tebrizî [müstensih] 1135, sırtı ve kenarları meşin, yüzü ebru kağıt kaplı, şirazeli.

Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye, 34Ae Şeriyye 1052, Türkçe, 50 yk., 23 st., Arap-Talîk, İstanbul Millet Kütüphanesi, 1175, serlevha tezyinli, tezhipli, bütün sayfa cetvelleri tezhipli tam meşin, yaldızlı salbek şemseli ve yaldızlı zencirekli üç adet cetveli.

Menâkıb-ı Melâmiyye-i Bayrâmiyye, 34Ae Şeriyye 1332/5, Türkçe, 142-182 yk., 21 st., Arap-talîk, İstanbul Millet Kütüphanesi. Tam meşin, yaldızlı, zencirekli, cetveli, şirazeli.

Risâle fi Beyâni'l-Fütüvvet ve'l-Hikâyât, 45 Hk 5836/14, Türkçe, 134a-176b yk., 21 st., Talik, Manisa İl Halk Kütüphanesi, miklepli ebru kaplı, çahar kuşe kahverengi meşin ciltlidir. Söz başları kırmızıdır.

Risâle fi't-Tasavvuf, 37 Hk 1763/12, Farsça, 76b-82a yk., 21 st., talik, Kastamonu İl Halk Kütüphanesi, çapa filigranlı, ebrulu mukavva, çahar kuşe meşin cilt, söz başları kırmızı.

Risâle fi Beyân fi's-Sinâi ve'l-Futuvvet fi'l-Meşâyih, 06 Mil Yz B 346/26, Türkçe, 86b-87a, 29, Nesih, Milli Kütüphane-Ankara, 1018 (1609), taç filigranlı, yeşil pandizot kaplı, sırtı ve sağ kapağı şirazeden ayrık mukavva cilt.

Risâle-i Fütüvvetiyye, 34 Ae Farsça 1017/9, Farsça, 84-88 yk., 15 st., Arap-talik, İstanbul Millet Kütüphanesi, 855, Kenan bey vakfidır, sırtı meşin, yüzü ebru kâğıt kaplı, şirazeli, miklepli.

Risâle-i Fütüvvetiyye, 34 Ae Farsça 309/5, Farsça, 33-47 yk., 14 st., Arap-talik, İstanbul Millet Kütüphanesi, sırtı meşin, yüzü ebru kâğıt kaplı.

Risâle-i Melâmiyye, 06MilYzA 9275/1, Türkçe, 1b-2b yk., rik'a, Milli Kütüphane - Ankara, sırtı kahverengi meşin, üzeri yırtık kahverengi bez kaplı mukavva cilt.

Şeceretü'l-Fevz, Süleymaniye Kütüphanesi, Ayasofya Kısmı, nr. 2049.

Vâridât-ı İlâhiyye ve Mensûrât-ı Melâmiyye, 06 Mil Yz A 8503/3, Türkçe, 91b-105a yk., 17 st., nesih, Milli Kütüphane-Ankara, 1162 (1748), gömme şemseli, zencirekli kahverengi meşin kaplı miklepli mukavva cilt.

Zübdetü'l-Avârif fi'l-İlmi'l-Maârif, Ms.or.oct.2514, Türkçe, 1b-83a yk., 11 st., nesih, Almanya, Şükrullah, 1089 (1678), Fütüvvetnâme olarak da bilinir.

Kaynakça

- Ahi Evran Üniversitesi, II. Uluslararası Ahilik Sempozyumu Bildirileri (2012), Kırşehir, Ahilik Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi, 2 cilt.
- Altuner, Nuran (1999), “Manzum Bir Fütûhname”, II. Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri (13-15 Ekim 1999, Kırşehir), Ankara, ss. 23-37.
- Anadol, Cemal (1991), Türk-İslâm Kültüründe Ahilik Kültürü ve Fütüvvetnâmeler, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bayram, Mikâil (2006), *Sosyal ve Siyasî Boyutlarıyla Ahi Evren-Mevlânâ Mücadelesi*, Konya.
- Bolat, Ali. (2003). Bir Tasavvuf Okulu Olarak Melâmetîlik. İstanbul.
- Çağatay, Neşet (1989), Bir Türk Kurumu Olan Ahilik, Ankara: Ttk Yayınları.
- Gümrük Ve Ticaret Bakanlığı, Ahilik Ansiklopedisi (2014), Ankara, 2 Cilt.
- Harmancı, M. Esat, (2011), “Fütüvvet-Melamet İlişkisi”, Uluslararası Alevilik Araştırmaları Dergisi, 2, 117-124.
- İmâm Kurtubî. (1998). El-Câmiu Liahkâmi'l Kur'ân. Çev. M. Beşir Eryarsoy. İstanbul.
- İstanbul Üniversitesi, Nadir Eserler Veri Tabanı, (Www.Istanbul.Edu.Tr Erişim Tarihi 20.01.2015)
- Karamustafa, Ahmet T. (2011). Tanrının Kuraltanımaz Kulları. Çev. Ruşen Sezer. İstanbul.
- Kasir, H. Ali, (1993), “Türk Edebiyatında Fütüvvetnâmeler Ve Esrâr Dede Fütüvvetnâmesi”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 1, Erzurum, Ss.107-130.

Kazici, Ziya, “*Ahilik*”, İslâm Ansiklopedisi Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C.1.

Kur’ân-I Kerîm Ve Türkçe Anlamı. (1984).Haz. Hüseyin Atay, Yaşar Kutluay. Ankara.

Kültür Bakanlığı, Ii. Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri (1999), Kırşehir.

Ocak, Ahmet Yaşar (1996), “Fütüvvetnâme”, Tdv İslâm Ansiklopedisi (Dia), Xiii, İstanbul, Ss. 264-265.

Sarikaya, Mehmet Saffet (2002). Xiii-Xvi. Asırlardaki Fütüvvetnâmelere Göre Dini İnanç Motifleri, Ankara: Tc. Kültür Bakanlığı Yayınları.

Sülemî, Ebu Abdurrahman Muhammed B. Hüseyin. (1950). İslam Tarihinde İlk Melâmet. Çev. Ömer Rıza Doğrul. İstanbul.

Torun, Ali (1998), Türk Edebiyatında Türkçe Fütüvvetnâmeler, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Araştırmaları Merkezi Veri Tabanı (Www.Isam.Org.Tr Erişime Tarihi 29.12.2014)

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, Veri Tabanı (Www.Yazmalar.Gov.Tr Erişim Tarihi 29.12.2014)

Yeniterzi, Emine (2001), "Türk Edebiyatında Manzum Fütüvvetnâmeler", Konya Postası-Akademik Sayfalar, Ss.321-323.